

Всичко за „Християнски Свѣтъ“ се изпраща до:

Павелъ Мишковъ — Варна.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ

За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ п. бдлата

Искренъ Правострълковъ.

Римувани мисли за български управници.

Опасенъ стражъ.

Не е ли върна тазъ подумка старата:

„Когато кучето не знае

Кого, кога и какъ да лае,

Самò вълка накарва у кошарата.“

Сила и разумъ.

„Умъ царува, умъ робува.“

Чети днесъ въ роднитѣ патила

И тозъ урокъ — ултиматумъ:

Че по добръ е умъ безъ сила,

Нежели сила, но безъ умъ.

Споредъ главата и бръснача.

Защо ли Провидението

Така жестоко ни наказва?

— За да ни изцѣри, навѣрно,

Отъ мракофликата зараза.

Гатанка.

Защо ли ^{държавата}нашенеко-правителство

Римува правилно съ грабителство?

Суровиска на български дипломатъ.

(Януари 1. 1914 г.).

Сурова гадина, глушава гадина,

Ти въ провала гласна клѣтата родина:

Подвизи геройски, жертви и незгоди,

Въ слѣпата си хищность, ти ги обезплоди;

И на злото днешно главна си причина —

Сурова, надута, глушава гадина!

Стоянъ Ватраleckи.

Моето въ Англия себепосланство.

(Статия втора, слѣдваща отъ брой X 1913 год.).

„Свой своего не храня“, ала
тежко му който си го нѣма.“

Въ начало английскитъ народъ е билъ противъ балканската война. Всички сж настоявали за миръ и *статукво* въ балканитѣ. Едни, и то растяще число британци, сж противъ всѣка война по принципъ. Всѣка война за тѣхъ е голѣмо зло и излишно зло. Други, защото тя щети търговията и, при това, има възможност да се развие въ общоевропейска война, самата мисль за която прави човѣка да настрѣхва. Трети, които може би бѣха болшинството, защото не вѣрваха, че Турция може да бѣде побѣдена отъ Балканския съюзъ, та само ще послѣдва безцѣлно крѣвопролитие и неизкупени страдания. Но бързиятъ обратъ на бойнитѣ полета измѣни общественото настроение. Побѣдитѣ на балканцитѣ изненадаха и зарадваха почти всички британци. Туркофилството, до колкото още съществуваше, биде заглушено отъ общото увлѣчение. И това общо настроение намѣри пълненъ изразъ въ пресата, не изключая и консервативната. Въ Англия бѣше най-първо подетъ лозунгъ: „*Балканитѣ за балканскитѣ народи*“, който бѣ постепенно възприетъ и отъ всички други велики сили.

Спрѣмо Балканския съюзъ, изобщо английското общество мѣние бѣше най-приятелски настроено. Политичнитѣ сфери гледаха на него като дѣло на Русия, тѣхенъ съдружникъ по тройното съглашение. Редкото единодушие въ общественитѣ сфери се дължеше и на това обстоятелство, че гърци, сърби, черногорци и българи си имаха тамъ свои фили, свои приятели, всички за първи пътъ сега съединени подкрѣпяха съюза, въ когото виждаха едно общо и велико за балканцитѣ добро. Особно съ искренъ жаръ се привѣтстваше съюзното дѣло отъ християнитѣ, които включаватъ мнозинството отъ филантропната частъ на обществото. Благодаритѣ и човѣколюбцитѣ — а такива между англичанитѣ има повече отъ другадѣ — гледаха на Балканския съюзъ като придѣлне на една бъдеща Балканска конфедерация, която по примѣра на Швейцарското или Американското съединение, щѣше да създаде още една въ свѣта велика сила, щѣше да направи още една грамадна исторична крачка напредъ къмъ собственото си благоденствие, бидейки същевременно за примѣръ, слава и честъ на цѣлото човѣчество. Въ чистата наивностъ на своитѣ пориви, въ яснотата на свои-

тѣ видѣния, тия благородни души си въобразяваха, че и балканскитѣ държавници притежаваха същото ясновидство. И понеже прѣдвидливи хора се сграхуваха, както и цинични нѣкои злорадствуваха, съ възможността за разваляне спасителния съюзъ, нашитѣ доброжелатели пишеха да ни даватъ прѣскъпни съвѣти. Между тѣзи бѣ и статията озаглавена: „Най-добрата за съюзницитѣ дипломатия“, отъ професоръ Алфредъ Уласъ, именития съучастникъ на Дарвина въ откриване еволюционната наука. Тая статия, печатана на 11 ноември (н. к.) 1912 въ Дейли Кроникълъ, заслужава въ златни рамки да се окачи въ всички балкански засѣдателни кабинети за опомване, поука и прѣдупрѣда. Съвѣтванитѣ, обаче, балкански първенци, замаяни отъ хищничество и заслѣпени отъ грандомания, не си дадоха трудъ, до колкото зная, даже да я прѣведатъ въ вѣстникитѣ си.

Отъ балканскитѣ народи, най-малко популярни бѣха сърбитѣ, а най-много — българитѣ и черногорцитѣ. Това се дължеше прѣдимно на гладстоновото влияние. Идеи, свързани съ името и застъпничеството на Гладстона сж и до днешенъ сила между англосакситѣ. Подъ това вдъхновение отъ 35 години бѣше се говорило и писало отъ правдивитѣ между тѣхъ, че Великобритания въ берлинския договоръ намали България и онеправда българитѣ. Велика Англия, слѣдователно, е мораленъ длъжникъ на малката България. За честъ на тѣзи идейни дѣйци и благородния народъ между когото работѣха, трѣбва да се каже, че това схващане почна постепенно да се съзнава, валидността на нашитѣ права и правотата на нашата кауза смѣло и изрично да се признаватъ. Ето защо успѣхитѣ на българската армия въ Тракия се посрѣщаха въ английското общество съ искрена възторженостъ, която се отразяваше и изразяваше въ цѣлата преса, въ публичнитѣ събрания, както и въ частнитѣ разговори.

* *

Азъ пристигнахъ въ Лондонъ на 17/30 октомври, 1912, и прѣкарахъ цѣлия ноември (н. к.) въ ориентировка: запознаване съ обществени дѣйци и влиятелни люде, изучаване положението и разположението на обществото спрѣмо нашето дѣло, упражненіе езика и подбиране материалъ за своитѣ рѣчи, — съ една рѣчь, подготвихъ поч-

вата и сѣме за прѣдстоящата си сѣмѣя. Така азъ бѣхъ честитъ постепенно да се запозная съ голѣмо число благородни личности, между които най-полезни за работата ми бѣха:

а) Сѣмейството Lawrence (Лоренсъ). Глава на сѣмейството е Леди Лоренсъ, която има двѣ висококултурни и твърдѣ дѣятелни дѣца: мисъ Хоноръ Лоренсъ, секретарка на мощното „Женско народно либерално дружество“ и сжръ Александъръ Лоренсъ, адвокатъ и секретаръ на „Либералния колониален клубъ.“ Това лондонско домочадие, имайки заслуги по отношение спечелване индийската империя, е исторично и всечески и по титла и по нрави, високо благородно. Чрѣзъ обширното влияние и голѣмата любезност, чрѣзъ неизчерпаемата щедростъ, енергия и благосклонностъ на това незабравимо сѣмейство азъ добихъ свободенъ достъпъ до общественитѣ сфери.

б) Сѣмейството Byles (Байлсъ). Леди Байлсъ, една способна и краснорѣчива жена, е дѣятелната прѣдседателка на Ж. Н. Л. дружество, почетна прѣдседателка на която е г-жа Аскунтъ, жена на министра президента. Леди Байлсъ, е може би, най-влиятелната жена въ английския политически свѣтъ. Мажъ ѝ сжръ Уилямъ Байлсъ е тоже отличилъ се членъ на вѣдѣващата партия, и народенъ прѣдставителъ. Чрѣзъ тѣзи и други нѣколко членове на парламента, азъ си успорихъ отворени врати до политическитѣ кръгове. Като изоставямъ отъ да спомена за сега много други мили и услужливи англичани, не мога да не спомена —

в) Гладстоновото прѣсѣкѣно за насъ сѣмейство. Всѣки българинъ, разбира се, знае за Гладстона. Азъ имахъ рѣдката честъ да се запозная лично съ нѣколко души отъ домочадието му. Съ Хенри Н. Гладстонъ, достоенъ синъ; Модъ Гладстонъ, чаровна снаха, и мисъ Хеленъ Гладстонъ, щерка на великия български благодѣтель. Запознахъ се и съ Уилямъ Гладстонъ, младъ членъ на парламента, внукъ и наследникъ на чувствения си дѣдо ¹⁾.

Даже и да не смѣтамъ за сега знакомството си съ десетки други любезни и видни англичани, наименуванитѣ тукъ лица и сѣмейства бѣха вседостатъчни, и по положение и по готовностъ, да ми отворятъ пътъ за работа всекога и всекъдѣ, било изъ общественитѣ или политичнитѣ меродавни сфери. Тѣй безъ ни най-малка помощъ отъ нашето правителство или съдѣйствие на българската въ Лондонъ легация, азъ достигнахъ неочаквано отъ никого положение и менъ

се откри достъпъ буквално всекъдѣ въ Великобритания отъ колибата до палата.

Агитацонната си работа азъ вършехъ при-мо и смѣло по три начини:

Първо, чрѣзъ лични срѣщи и частни разговори. Моиѣ услужливи приятели постоянно уреждаха на собствени срѣдства закуски и обѣди, на които поканваха подбрани за моята цѣль личности. Самитѣ поканени смѣтаха себе си привилегировани да чуятъ нѣщо направо отъ единъ балканецъ за причинитѣ и надеждитѣ на войната, прѣдметъ на разговоръ, който по онова врѣме засѣняваше всички други по свѣта. Тѣхното любознѣство или любознѣние бѣше мое благо-врѣмне.

Второ, чрѣзъ формални рѣчи и публични сказки, говорени прѣдъ голѣми и малки събрания, въ частни салони, публични зали, театрални здания, дружествени помѣщения, общински училища, евангелски църкви, университетски аудитории и градеки градини. Колко пѣти съмъ говорилъ, не зная; но най-често говорихъ прѣзъ декември, прѣзъ който мѣсець държахъ всекидневно рѣчь, а по нѣкога два пѣти, та дори и три пѣти на день. Често пѣти получавахъ повече покани, отколкото ми бѣ възможно да изпълня. Моиѣ сказки се всекога обяваха и афишираха отъ дружеството, подъ чиято пиниципация бѣхъ поканенъ да говоря.

Трето, агитирахъ чрѣзъ пресата: съ писма, дописки и интервюта. Такива имамъ печатани:

а) Писма и дописки въ: *Нийръ Мистъ*, *Дейли Нюзъ* и *Манчестеръ Гардианъ*, който е може би най-влиятеленъ правителственъ ежедневникъ. Той, заедно съ *Дейли Кроникълъ*, е нѣщо като „официозъ.“ Официозъ въ нашата смисълъ на думата въ Англия пѣма.

б) Интервюта въ: *Бритиш Емпайръ Ревю*, *Нордернъ Еко*, *Йоркширъ Обзърверъ*, *Нийлингъ Чърчманъ*, *Ди Крисчънъ*, *Крисчънъ Комонвелтъ*, *Йоркширъ Хералдъ*, *Йоркширъ Йонинъ Пресъ*, *Йоркширъ Газетъ*, *Ливерпулъ Постъ*. Повечето отъ тия вѣстници отпечатаха и моя портретъ.

в) За мене, сказкитѣ и писмата ми писаха: *Морнингъ Постъ*, *Лондонъ Сигналъ*, *Манчестеръ Гардианъ*, *Йоркширъ*, *Обзърверъ*, *Вялкупъ Таймъ*, *Ланкаширъ Дейли*, *Йоркширъ Постъ*, *Асошиейтедъ Лайфъ*, *Оксфордъ Кроникълъ*, *Оксфордъ Магазинъ*, *Дейли Кроникълъ* и др. Чрѣзъ пресата можехъ да сторя десетократно повече, ако имахъ срѣдства за секретаръ или поне за прѣписвачъ.

Като прѣвъзходни за моята работа канали ми послужиха разни организации, главни между които бѣха:

¹⁾ Лордъ Хърбертъ Гладстонъ отсъстваше, като управителъ на южна Африка, та съ него не се срѣсахъ.

а) Балканският комитетъ, основанъ съ благородната цѣль да освѣтлява общественото въ Англия мнѣние по всички балкански въпроси и да улеснява разрешението имъ въ полза на балканскитѣ народи. Той брои между членоветѣ си много влиятелни лица: литератори, художници, народни прѣдставители, професори, пастори, епископи и пр., но душата на комитета е самиятъ му прѣдседателъ, г. Ноелъ Бжкстонъ¹⁾ Въ сѣщность, цѣлото сѣмейство Бжкстонъ: родители, синанове (освѣнъ Ноелъ има още троица) снахи и щерки, работятъ неуморно за каузата. Въ Лондонъ тѣ сж познати като българофили; но по право тѣ сж правдофили. Тѣ подържатъ или сж подържали насъ не защото сме българи, но защото считатъ домогванията ни за справедливи. Бжкстонови сж блестящъ типъ на благородно безкористие, и образецъ на английско правдолюбие и филантропия, съ които характерни черти Гладстонъ велики ни е вече запозналъ.

¹ Българинътъ ако е човѣкъ нѣма да забравя, че срѣдъ най-ужасния разгаръ на втората война, сѣдѣ 9 или 10 юли, когато България бѣше повалена отъ врагове и изоставена отъ цѣли свѣтъ — срѣдъ този всеобщъ цинизмъ и динично равнодушие, — г. Бжкстонъ единственъ издигна въ английския парламентъ гласъ въ защита на нейната потъваща кауза. Ако България има другъ подобенъ нему приятелъ, азъ не съмъ го още открилъ.

б) Младежкото християнско дружество. Това международно съдружие е твърдѣ силно въ Англия и притежава крѣпки организации, голѣми и удобни здания, приспособени за културната му цѣль, помѣщения, по всички великобритански градове Видейки свързанъ съ българското млад. хр. дружество, англичанитѣ членове всекъдѣ ме посрѣщаха и улесняваха съ братски съчувствия.

в) Другъ каналъ за моята агитация бѣше женското народно леб дружество, което можемъ нарѣче женската половина на сегашното английско правителство. За брънка или първа връзка помежду ни послужи взаимното ни уважение къмъ името и паметта на Гладстона, „покровителя светецъ на либералната партия“ Неговиятъ портретъ, въ естествена голѣмина прѣдседателствува украшенията на всички дружествени помѣщения. Дружеството има клонове или клубове по всички градове и паланки въ царството, които клонове то благосклонно постави въ моя услуга. Разбира се, ако умножехъ себе си петдесетъ пѣти, пакъ едва ли можехъ да ги използвамъ напълно.

Красносело,
при София.

(Слѣдва).

Слово отъ Епископъ Нюелсънъ.

(държано на 26 януари 1914 г. на Методистката Конференция въ София).

„Благословенъ Богъ и Отецъ на Господа нашего Иисуса Христа, който е благословилъ насъ съ всѣко духовно благословение въ небесно блаженство въ Христа.“

Ефесяномъ 1:3.

Вашето молитвено внимание се приканва тази утрина върху третия стихъ отъ първата глава на Ап. Панловото послание къмъ ефесянитѣ, който стихъ казва така: „Благословенъ Богъ и Отецъ на Господа нашего Иисуса Христа, който е благословилъ насъ съ всѣко духовно благословение въ небесно блаженство въ Христа.“

Тѣзи думи сж писани въ тъмницата. Човѣкътъ, който ги е писалъ, бѣше затворенъ въ тъмницата. Той е билъ грабнатъ отъ една голѣма и много полезна работа. Той бѣше хвърленъ въ тъмницата за двѣ години на едно мѣсто и послѣ, за нѣколко години на друго. Седмици, мѣсеци и години течеха, а той все си оставаше въ тъмницата. И наистина, причината поради която бѣше хвърленъ въ тъмницата бѣше, че той искаше да прави добро, а вънъ отъ тъмницата имаше толкова работа, която трѣбваше да се свърши. Енергиченъ и прозорливъ какъвто бѣше, той би трѣбвало твърдѣ много да се оплаква, че е билъ ограниченъ и не е могълъ да работи. Но, до като този човѣкъ, Павелъ, бѣше въ тъмницата, той написа нѣколко писма до разнитѣ църкви. И едно забѣлжително нѣщо въ тѣзи послания е, че въ тѣхъ нѣма нито една думица, слѣда отъ оплакване и

обезсърчение отъ състоянието му. Напротивъ, съглежда се една голѣма доза отъ признателность, благодарность и радостъ отъ положението въ което се намираше.

И този, който бѣше хвърленъ и затворенъ въ една тъмница, клѣтка, утѣшаваше тѣзи, които бѣха свободни да дишатъ външния въздухъ; и, този, който бѣше вързанъ съ вериги, подкрѣпваше тѣзи, които бѣха свободни. И този, който може да се каже, се нуждаеше отъ утѣха и насърчение, той даваше утѣха и насърчение на другитѣ, които бѣха вънъ, и можаха да се наслаждаватъ на хубавитѣ нѣща. И така, той почва своето послание къмъ ефескитѣ църкви съ тѣзи бѣлжити думи въ текста: „Благословенъ Богъ и Отецъ на Господа, нашего Иисуса Христа, който е благословилъ насъ съ всѣко духовно благословение въ небесно блаженство въ Христа,“ и по-сетнѣ, въ 3 гл. 13 стихъ, този затворникъ въ тъмницата казва: „затова, моля ви, да не ви се додѣе отъ моитѣ за васъ скърби, които сж за ваша слава,“ и въ друго послание при подобни обстоятелства, пише на други църкви: „при това, братие мои, радвайте се въ Господа.“ Сега, не бихме ли се очудили, ако получихме писмо отъ нѣкой нашъ при-

тель, който напрѣдъ е билъ между насъ, а сега е хвърленъ въ тъмницата, писмо, въ който той ни пише, че е радостенъ въ Господа? Естествено за насъ би било, да получимъ отъ този затворенъ чловѣкъ писмо, въ което се оплаква и търси отъ насъ съчувствие, помощъ, подкрѣпа. И сега, какъ бѣше възможно апостолъ Павелъ да пише както писа? — Той бѣше научилъ една отъ най-великитѣ тайни на Христовата религия, а именно тази, че истинското щастие на единъ човѣкъ не зависи отъ външни обстоятелства и условия, но зависи отъ отношенията му къмъ Бога и Исуса Христа. Външнитѣ обстоятелства се мѣнятъ, както се мѣни и врѣмето.

Днесъ може да бѣде слънчево, а утрѣ може буря да фучи, но Богъ е сѣмнитѣ, вчера, днесъ и во вѣки. Съ него не ставатъ никакви промѣни, и приятели мои, нашия истински миръ, пашата радостъ, не зависятъ отъ нѣща, които се мѣнятъ, но зависятъ отъ тѣзи, които сѣ въ Исуса, и тази е тайната, която апостолъ Павелъ бѣше научилъ. Но, може би, нѣкои ще кажатъ, че той бѣше извънреденъ човѣкъ. Не, мнозина мъже и жени, прѣзъ всички прѣмена и вѣкове, сѣ били въ такива обстоятелства и сѣ научили сѣщата тайна, която знаеше и апостолъ Павелъ.

Епископъ Хюелсънъ.

Прѣди нѣколко врѣме, когато напуцахъ града си въ Америка, за да се прѣмѣстя въ Европа, жена ми и азъ бѣхме въ файтонъ за гарата, за да вземемъ трена. Имаше малко врѣме на разположение и молихъ файтоджията да се спрѣмъ при една къща. Съругата ми и азъ слѣзохме въ една бѣдна къщица, да посѣтимъ една болна госпожа. Тази жена за години е страдала. Тя не можеше да излѣзе изъ леглото сама; всѣко подвижване на ржката ѝ, ѝ причиняваше голѣми болки. И когато влѣзохме при нея, тя едва можеше да дигне ржката си, да ни поздрави. Азъ ѣдва побарахъ ржката ѝ, защото ако я бихъ хваналъ силно, това щѣше да ѝ причини силна болка. Но, знаете ли, че въ това блѣдно посър-

нало лице имаше едно изражение на чудна радостъ и миръ. Отъ нея не чухме нито една думица на оплакване и роптание, по всѣка нейна дума изразяваше миръ. За миналото Рождество тази госпожа ми писа едно писмо отъ нѣколко страници и тя казваше, че ѝ трѣбвало дълго врѣме, за да свърши писмото, защото при всѣки нѣколко реда, тя е била прииждана, да слага перото, за да си почини болната ѝ ржка. И въ това писмо нѣмаше нито дума на оплакване, а напротивъ тя хвалеше Бога за благословенията, които ѝ бѣше далъ. Тя сѣщо бѣше научила тайната, която ап. Павелъ бѣше научилъ прѣди-столѣтия.

Братие мои, какво е истинското благословение, кое-

то християнството носи на хората и народитѣ? Що е донесълъ Христосъ на мъже и жени и народитѣ въ този свѣтъ? — Исусъ Христосъ е донесълъ на човѣка външни материални благословения. Религията на Исуса Христа е извършила повече да промѣни и подобри външнитѣ условия на живѣние на човѣка повече, отколкото всички съединени други сили. Бихъ могълъ да посоча на много части отъ човѣшкия животъ, за да поясни тази истина. Нѣма да сторя това, но ще спомена само нѣколко мисли.

Религията на Исуса Христа е унищожила робството; религията на Исуса Христа е допринесла на мъже и жени лична, обществена и политическа свобода; религията на Исуса Христа е прѣмахнала системи на управление, които сж абсолютнически и несправедливи и които сж вършили зливи на човѣчеството. Мъчно е за насъ да схванемъ тѣзи нѣща, ако не направимъ сравнение между образованитѣ страни и езическитѣ. Християнството е внесло въ човѣшкото общество елемента на справедливостъ, правда, съчувствие и зачитане. И колкото повече единъ народъ е пропитъ отъ духа на И. Христа, толкова по добри ще бждатъ външнитѣ негови условия и въ разнитѣ страни, тѣзи людие, които сж се отдавали съ всички сили за социалното подобрѣние на народа си и обществото сж хора, проникнати, пропити отъ духа Христовъ.

Само изопаченитѣ християнски религии, носящи повече име, сж били готови да прѣзиратъ външнитѣ условия за подобрѣние на живота. И наистина, материализма и безбожеството, не могатъ да посочатъ на нѣкои плодове, причинени отъ тѣхъ за повдигане на човѣчеството. Дрѣвния пророкъ, въ видѣние видѣ рѣка, изтичаща изъ подъ прага на храма и отиваща въ мъртвото море. Около брѣга на Мъртвото море нищо не можеше да расте; нито цѣтѣ, нито трѣви, нито дървета, а въ неговитѣ води, нищо не можеше да живѣе, и водата на Мъртвото море не можеше да се употребява за пиене. Въ видѣнието си, пророкътъ видѣ, какъ тази рѣка изтичаше изъ подъ прага на храма и какъ нейнитѣ води отиваха въ Мъртвото море. Стана едно чудно промѣнение. Тамъ, гдѣто стигаше водата на тази рѣка, се развиваше животъ — появяваха се риби, и рибари можеха да ги ловятъ. И отъ двѣтѣ страни на тази рѣка, дървета порастнаха и се покриха съ клонове и хората можаха да ги ядатъ и листата на тѣзи дървета бѣха за изцѣление на народитѣ. Това е видѣние, обаче, когато погледнемъ историята на човѣчеството, ще видимъ, че всѣкъ рѣката на Евангелието на Исуса Христа е минала, нѣщата се промѣниха, тамъ, гдѣто по-напрѣдъ имаше грѣхъ, смъртъ и страдание, веднага израстнаха дървета на животъ, съ плодетѣ на любовта. Така, бихъ казалъ, че евангелието на Исуса Христа е допринесло на човѣка и човѣшкото общество неизчислими благословения и добрини и че евангелието на Исуса Христа е направило много повече, отколкото, кое да е друго нѣщо, за промѣнението и подобрѣнието условията на живота. И, ако, да не бѣше това евангелие, ний и до сега щѣхме да тънемъ въ варварството. И пакъ не е заради тѣзи външни благословения, гдѣто Павелъ хвалѣше Бога. Ний видѣхме, че когато той писа тѣзи думи, той не се наслаждаваше на нѣкакви особени външни блага. Той каза: „благословенъ Богъ и Отецъ на Господа нашего Исуса Христа, който ни е благословилъ съ всѣко духовно благословение.“ Тѣзи външни благословения сж странични резултати и слѣдствия. Тѣ сж на-

истина добри, приятни, за тѣхъ ний трѣбва да сме благодарни, но тѣ не сж сжщинскитѣ нѣща, които християнството създава.

На първо мѣсто Христосъ не дойде да ни даде малко възпитание, да ни учи какъ по-добрѣ да живѣемъ. Тѣзи нѣща дойдоха като послѣдствие отъ учението му, но главната мисль на идването му бѣше да покаже на човѣчеството великитѣ духовни благословения. Той дойде да спаси души, да направи отъ насъ нови мъже и жени, не като ни дава нови дрѣхы, не като ни дава нови къщи, не като ни снабди съ по-добри нѣща за ядене, не като ни дари физическо здраве, но да направи отъ насъ нови мъже и жени, като ни даде нови сърдца, като измѣни нашия мораленъ характеръ, като прости нашитѣ грѣхове, като ни даде духа на Господа Бога да живѣе въ сърдцата ни, като ни прѣобрази въ людие Божие. Тѣзи сж духовнитѣ благословения, за които той дойде, и тѣ сж безкрайно много по-важни отъ всички други.

Сега, християнството по тази причина, може да сжществува независимо отъ външни условия и ние трѣбва да внимаваме, да не би да раздѣлимъ това което трѣбва да бжде заедно. Трѣбва да внимаваме да не поставимъ ударението на кривото мѣсто. Има опасностъ да даваме повече внимание на външнитѣ, врѣмевитѣ, нагледнитѣ резултати, въ противовѣстъ на духовнитѣ благословения. И Богъ иска да ни научи братие, той ви е показалъ въ послѣднитѣ мѣсеци, че истинското щастие на индивидитѣ и обществата не се състои въ външни нѣща, но въ отношението ни къмъ Исуса Христа. Кои сж нѣкои отъ тѣзи духовни благословения? Пакъ ще покажа само на едно или двѣ: — да бжде благословенъ Богъ за духовнитѣ благословения въ прощаване на грѣховетѣ ни, като ни постави да сме въ съобщение съ небесния ни Отецъ, като ни е далъ да имаме една добра и чиста съвѣстъ. И най-сетнѣ какво би спечелилъ човѣкъ, ако придобие цѣлъ свѣтъ, а душата си оцети? О, пакъ и пакъ хората правятъ грѣшки като мислятъ, че ще задоволятъ жаждата и глада на души, си чрѣзъ нѣкои външни блага. Душата ни вика за Бога и душата ни нѣма да се задоволи докато не придобие Бога, който ни приема и очиства отъ грѣховетѣ и прѣстѣпленията ни.

Христосъ ни е донесълъ благословието за постоянно сношение съ Бога. Той е въ нашия животъ *сила* и *факторъ*, и той ни е донесълъ благословието, като говори постоянно въ сърдцето ни думи на утѣшение и радостъ. Той ни е далъ сила, да побѣдимъ изкушението, грѣха и злото, сила да се отърсимъ отъ веригитѣ на наслѣденитѣ или усвоени лоши навики, сила да правимъ добро и на другитѣ. И той ни е далъ сила не само да вършимъ доброто, но и да принасяме — сила, да носимъ брѣмена; сила, да търсимъ онеправданитѣ; сила, да издигнемъ главитѣ си по-горѣ даже, когато злото ни сваля надолу, сила, да имаме вътрѣшенъ миръ, даже когато сълзитѣ текатъ, сила, да бждемъ тихи и спокойни, даже когато корабътъ на живота ни се тласка, ту на една, ту на друга страна отъ буритѣ на живота.

О, тука нѣма нито единъ, който не би могълъ да разкаже една трогателна историйка за бѣди, злощастия, скърби и страдания, които сж го посрѣщнали тука, на този свѣтъ. Нѣма тука нито единъ, който да не познава скърбини нѣща и нѣща на голѣма грижа. О, колко много домове въ тази страна иматъ единъ скърбенъ разказъ да разкажатъ. Хвала и благодарение на Бога за

утѣхата и насърдението и надеждата. Благодарение Богу за увѣрението му, за живота вѣченъ, ний ще можемъ да останемъ неспазани подъ нашитѣ и тѣготитѣ на другитѣ. Богъ ни е носилъ на рацѣтъ си и съ Духътъ си ни е давалъ да имаме тази здрава надежда; и знаемъ, че когато настѣпи минутата да затворимъ очитѣ си въ този свѣтъ, края за насъ нѣма да настѣпи. Има реалностъ, която не можемъ да съгледаме съ нашитѣ тѣлесни очи и истини, до които не можемъ да се досѣгнемъ, но ние можемъ да имаме опитността, която ап. Павелъ е ималъ, че има благословение и обѣщание за вѣчността, които съ думи не могатъ да се опишатъ и прѣдставятъ. Да си прѣдставимъ, че имаме едни вѣзни. Турете на едната страна на вѣзнитѣ всички страдания на живота, всички сълзи, всички скърби, всичко, което въ този свѣтъ сте изгубили, всички часове, прѣзъ които не сте могли да спите прѣзъ нощта, всички тѣжни мисли и всички неизвѣстности, всички загуби и всички болки. О, колко има такива вѣща. Колкото много и да има, турете ги на тази страна и колко тежка става тя! И сетнѣ, турете на другата страна на тежилката други нѣща — турете славата на Отца, която ще се открие намъ, и всички страдания нѣма да бждатъ въ състояние да се сравнятъ съ Божествената слава.

Това е, вѣщото, което Павелъ бѣше научилъ и затова той можеше да каже: „благословенъ Богъ,“ за всичкитѣ тѣзи благословения.

Сега, братя, нека отправя нѣколко думи и къмъ братиѣта проповѣдници. Азъ вѣрвамъ, че сега именно евангелието на И. Христа има по добро благовѣрмие, отколкото кога и да е било други пѣтъ. Отъ всички, каквото можахъ да науча, докаждамъ до заключението, войната и страданията сѣ били като единъ остъръ плугъ, който е оралъ по тѣлото на народа. Той се е врѣзълъ дълбоко въ почвата на народа, но, знаете, че ако искате да посѣете сѣмето, вие трѣбва да стигнете по-дълбоко въ почвата. Азъ вѣрвамъ, че сега сърдцата на мъже и жени сѣ по-готови да приематъ сѣмето на евангелскитѣ истини, отколкото сѣ били за години, години по-рано. Вѣрвамъ, че българскиятъ народъ се изправя днесъ прѣдъ единъ особенъ случай, и вие, братие проповѣдници, и вие, всички вѣрващи християни, се изпрѣчвате прѣдъ единъ особенъ благоприятенъ случай за работа. О, идете по градоветѣ и села, на всѣкъдѣ, където сте поставени и занесете съ себе си благата вѣстъ на евангелието Христово; дайте на вашитѣ хора всички материални помощи, които можете да имъ дадете, вържете раната на раненитѣ, дайте хлѣбъ на гладнитѣ, утѣшете скърбнитѣ, сторете всичко, което можете за тѣлеснитѣ нужди на мъже и жени. Но, братия, надъ всичко обърнете мисълта на всички къмъ върховнитѣ духовни благословения и проповѣждайте имъ Христа и Него Разпятъ, Спасителя на човѣшката душа, привѣдете ги къмъ пълната видѣлина на евангелието, така че, (хората) да се обърнатъ къмъ Бога и да намѣрятъ силата си въ Бога и сетнѣ, крѣпени чрѣзъ духовна сила, да даватъ повече оцѣнки не на нѣщата, които съществуватъ въ свѣта, но на вѣчнитѣ и да дойдатъ по-близо до Бога и да се изпълнятъ повече съ неговата сила.

Нека туримъ ударението тамъ, гдѣто принадлежи. Спасете душиѣта на чѣловѣцитѣ, нато ги привождате къмъ Христа и вършете всички материални добрини, които можете. О, колко копнея за великото реализиране на Духа Святий между васъ! О, колко желая щото евангелското християнство тука, въ България, да се облѣче

съ такава сила, щото да станете водители въ армията; колко копнея, щото църквитѣ ви и домоветѣ ви да бждатъ канали за изливането на духа Божий между васъ!

О, дано така да посвѣтимъ себе си на Исуса Христа и така да прѣдадемъ нашия животъ въ рцѣтъ му, щото той да ни употреби за върховната си цѣль.

(Стенографиралъ Богданъ Ю. Икономовъ).

Аминъ.

Поклонъ на мисъ Мери Хаскелъ¹⁾.

мисъ Мери Хаскелъ

О плѣннице моя благословена,
Войникъ и узница въ Христа разпѣтъ,
Отъ твоята доброта си ти плѣнена,
А не отъ сила вража въ тоя свѣтъ.

¹⁾ На 7 юли, 1913, слѣдъ избѣгането отъ Одринъ на всички доктори, санитарии и милосердни, мисъ Хаскелъ сама въоръжена съ Библия и американския флагъ, е спасила останалитѣ български болни войници отъ двояка гибель. Съ смѣлата цѣль, като съ плачъ отказала да я отдѣлятъ отъ милитѣ ѣ болни, тя е била закарана съ гѣхъ плѣнница въ Цариградъ, където, върѣйки голѣми прѣпѣлгивия, мисъ Хаскелъ е продължила а-гелската си грижа до освобождението имъ. Които я познаватъ лично, знаятъ, че цѣлитъ животъ на тая посветена душа е една верига отъ благодарения. Зная, че на мисъ Хаскелъ ще бѣде неприятно, че разгласявамъ единъ отъ героичнитѣ ѣ подвизи. Да ми прости! Защото азъ изпълнявамъ само своя дългъ; бидейки увѣренъ, че никой отъ прѣживялитѣ войната участници не заслужава по-добъръ отъ нея кръстъ за храбростъ или всенародно признание. Азъ писахъ тая поема, когато героинята бѣше още плѣнница въ Цариградъ.

Азъ пиша трогнатъ, развълнуванъ, въ съзани,
На тебъ и милии ти Христосъ хвала,
Катъ мисля какъ твоитѣ стъжки бързи
Спешатъ безспиръ по милостни дѣла.

Катъ пратеникъ отъ свите лекобѣжни,
Дѣ свѣтне скромното твое лице,
Благословии носишъ съ думи нѣжни,
Съ умиленъ погледъ, майчини рѣцѣ.

На болнитѣ сестрица милостива,
На скърбнитѣ утѣха въ правдина,
На бѣднитѣ помощница вѣжлива,
На страдалцитѣ ангелъ, — не жена.

Героико скромна, пѣленице блажена,
Побѣдни ти си на Христа войникъ;
Ти за Христа, човѣку посветена,
Извърши подвигъ истинно великъ; —

Това звено най-ново отъ верига
Нанизанъ съ добродѣтели животъ;
Тозъ подвигъ днесъ високо те надига
Прѣдъ цѣль единъ признателенъ народъ.

Героико скромна, пѣленица блажена,
Побѣдни вѣкога въ Христа войникъ;
Макаръ прѣкритъ подъ скромността и свѣна,
Познавамъ азъ душевния ти ликъ:

Наивна между лукави хора,
Незлобна помежду цивилизирани,
Невинна срѣдъ прѣстѣжността, позора,
Душа лоялна срѣдъ продаженъ свѣтъ.

Срѣдъ еготиа общъ, себезабвена,
Хуманна, блага срѣдъ жестокостта, —
Въ тебъ добротата виждамъ въплотена
И свѣтлий образацъ на милостта

* *

Приятелко на моята родина,
Ти дѣлишъ нашия товаръ на грѣбъ:
Прѣзъ тааъ нещастната за насъ година,
Сърце си т овикъ съ тежката ни скръбъ.

Ти жалнишъ насъ въ тааъ клета уриения, —
На гордостъ жертва и на глупостъ плодъ,
За новата, по-тежката робия,
Що днесъ потисна българския родъ.

Но съ вѣра за туй днесъ злощастно племе
Пророчески прѣдричашъ бѣднина,
Че пакъ за него до-иде славно врѣме
На мощъ, величие и прѣднина.

* *

Безсмъртнице света между добритѣ,
Поклонъ, благословия и хвала;
Благословена ти между женитѣ,
Поклонъ прѣдъ твоя образъ и дѣла!

Красносело,
при София.

Сгоянь Ватралски.

Земледѣлческия съюзъ и народнитѣ нужди.

Нашитѣ народни маси макаръ бавно, но вече даватъ признаци на събстване. Вижда се че бѣ потребно да ги сполѣтятъ грознитѣ злощастия на минатитѣ двѣ години за да се стреснемъ.

Но най-радостното е че тия злощастия, като да отваришъ очитѣ на мнзина да видятъ че нашитѣ народни недѣли сѣ духовно-морални, и че слѣдъ въздиганieto на нашия породъ ще стане само по тоя пътъ. Приятно впечатление ни направи Земл. Нар. Съюзъ, който въ своя конгресъ взема рѣшения цѣлящи закрѣпване на въздържанieto, повдигането на жената, обновление на църквата и пр.

Землед. Съюзъ чувства непосредствено злнитѣ, които разяждатъ нашия народъ и често пѣти, макаръ малко смутно, но все таки твърдо и ясно ги чертае и търси лѣкъ за тѣхъ.

Неговия органъ „Земледѣлческо Знаме“, бр. 49 печати съ подписа на единъ наблюдателъ, слѣдната симптоматична и внушителна статия (даваме частъ отъ нея), който послѣденъ пасажъ е особено важенъ.

Духовно и нравствено прѣбраждане на българския народъ е потребно.

Още въ нашитѣ селяни се корени кривото убѣждение, че науката, четене на книгитѣ и умствениитѣ занимания сѣ само за чиновницитѣ, за учениитѣ хора, а не и за проститѣ работници селени земледѣлци.

Човѣкъ, който е живѣлъ между друга срѣда при по-буренъ и съзнателенъ животъ, много мѣчно ще може да свикне съ живота въ село. Отидешъ въ кафенето, кръчмата или другаде, ужъ да се срѣщнешъ съ хора съзнателни ежества и да размѣнишъ мисли по нѣкои обществени въпроси, а то тамъ какво ще видишъ и чуешъ? Младешки, тъкмо въ своя разцвѣтъ, тъкмо въ буиностъ, сила и енергия, годни за най-ползотворни работи се озвѣрили, оскотили, като се наплюскали съ спиртъ, изгубили разсъдѣка си и се въртятъ като щуроглави безъ да знаятъ, какво вършатъ. Възрастни 40—50 годишни хора въ приехтвие на дѣцата си и своитѣ синове разправятъ занимателни приказки, които се свеждатъ все около скотеката имъ страсть. Тамъ човѣкъ ще чуе груби изрази, всевъзможни неувни, глупави шегги и масали. Измислюване прѣкори и разни епитети, подмѣтане за женитѣ и дѣщеритѣ имъ. И редъ други мръсени и отвратителни разговори се водятъ отъ хора докарани вече до просешка тояга съ по цѣли дузини дѣца гладни и голи въ къщи. Безъ да мислятъ за своето и на дѣцата бѣдаще, тѣ се чувствуватъ доволни като пиятъ, пушатъ, играятъ карти и си приказватъ такива развалени приказки.

Има хора, които мислятъ, че народа е недоволенъ, че страда и се заематъ сериозно да му помогнатъ и го избавятъ отъ това нееносно положение. Обаче, който влезе между този народъ научи въ по-

тъжкостта неговия животъ, ще разбере, че този още не е съзнателенъ народъ, макаръ и безъ риза на гърба си, макаръ и безъ кора хлѣбъ въ къщи, ако му се даде спиртъ, тютюнъ, карти и др. главни развлечения, той ще тръгне като волъ всичко, и ще бъде доволенъ.

Тѣзи спиртни и тютюневи отрови, тѣзи животински страсти и тѣзи глупави и леки забавления сж владѣли винаги надъ човѣшкитѣ общества и сж служили всекаква култура и напредѣтъ. Тѣзи лоши пороци и недѣли се разпространяватъ съ голѣма бързина, и между нашето просто и работно земледѣлско сѣловниѣ и сж съспали и разорили множество селски сѣмейства.

Единствената искра на разуменъ, правленъ човѣшки животъ въ селата се забѣлѣва само дѣто има образуванна дѣятелна земледѣлка дружба, която прави редовно празнични и недѣлни събрания; дѣто има нѣкаква кооперация, читалище, допълнително училище за възрастнитѣ. Само тамъ се чете, разпеква, даватъ се полезни знания и се буди човѣшкото съзнание; но въ насъ, като че ли е трѣгнало всичко наопаки. Това, което е вѣрно и пагубно за

хората, се лесно и бързо разпространява на всекъдѣ, а полезното и доброто тѣдѣ бавно и мъчно се въцрѣпма.

И печата въ насъ дѣйствува въ обратна смисълъ: обикновенитѣ и хумористични вѣстници вѣдѣго да критикуватъ и бичуватъ лошитѣ пороци въ обществото, тѣ ги поощряватъ, а подиграватъ и обезсилватъ добритѣ начинания въ народа.

Остава самъ селянина земледѣлецъ или гражданинъ работникъ да се заеме и работи за своето свѣтѣване и да се бори противъ разнитѣ пороци и лоши привички, които прахосватъ и съсипватъ и така тежкия му и непоносимъ животъ.

Усилията на едруженитѣ български земледѣлци да прѣмахнатъ злинитѣ въ страната, като между другото, направятъ всичко възможно за духовното и нравствено прѣвръщане на народа, сж усилия, които трѣбва да приковатъ вниманието на всички религиозни общества, които ратуватъ за сжщата цѣль. Единъ общъ подемъ е необходимъ, една мощна подкрѣпка е потрѣбна на Земледѣлския Съюзъ, за да изведе страната и народа на спасителния Арапатъ.

Християнството въ „освободенитѣ“ земи.

Повече отъ година стана, отъ какъ „освободителитѣ“ на „заробенитѣ“ братя къмъ Рила и Родопитѣ вършатъ нѣщо възмутително и жестоко надъ „освободенитѣ братя“; нѣщо, което се практикува и изпълнява съ особена ревностъ и жестокостъ. Това е *насилственото* покрѣстване на помацитѣ, което отъ денъ на денъ става все по-усилено, а заедно съ това възбужда се все по-силно и по-силно възмущението и умразата на потиснатитѣ помаци къмъ „освободителитѣ“ имъ българи.

Молбитѣ и възмущението на „освободенитѣ“ помаци сж прѣминали отдавна границата и сж стигнали до ушитѣ на тѣхнитѣ едновѣрци мюсюлмани въ стара България, които „събрани въ мюфтийството въ Айтосъ, сж взели резолюция, съ която протестиратъ противъ насилственото покрѣстване на помацитѣ и каиятъ правителството да имъ гарантира личната и религиозна свобода“. (в. „Народъ“ бр. 263, 1913 година.)

Протестиращитѣ мюсюлмани би трѣбовало да се обърнатъ не само къмъ правителството, като къмъ главенъ виновникъ на това насиле, но и къмъ тия, които въ това дѣло вървятъ ржката ржка, ако не и по-напредъ, отъ правителството светия синодъ, защото синодътъ, съ своитѣ вѣрни ржци — поповѣтѣ, извършва самото *насиле*, замислено отъ правителството.

Отъ своя страна, синодътъ, като управително тѣло на „християнската“ (?) православна църква, е длъженъ да прѣкрати това анти-християнско дѣло, въ което нѣму пада най-голѣмата отговорностъ, защото той (хората, които го съставляватъ), не може да не знае думитѣ на Христа (Иоан. 3:3), че „ако нѣкой не се роди изново, не може да влезе въ царството Божие“ и не е възможно да не ги счита задължителни за себе си, а тѣзи думи, безъ съмнѣние, отрицаватъ всеко *насилствено покрѣстване*. Тѣзи думи

трѣбва да зазвучатъ въ ушитѣ на всеки човѣкъ, а най-вече въ тѣзи на прѣдставителитѣ на православната църква, и никому да не дадатъ мира, до като не се прѣкрати това отвратително дѣло. А то трѣбва и може да се прѣкрати, защото то се извършва насилно и, слѣдователно, нужно е само насилницитѣ да *прѣстанатъ* да вършатъ своята работа.

Дали правителството ще чуе молбата на възмутенитѣ помаци едновѣрци, не знаемъ; не знаемъ сжщо дали писаното тукъ ще достигне до ушитѣ на прѣдставителитѣ на православната „християнска“ църква, но сигурно знаемъ, че изтършаното надъ помацитѣ насиле расте съ всеки новъ денъ; че отъ това насиле се ражда лицемѣрие и кървава набожностъ, които погубватъ душата на лицемѣрствуюцитѣ; знаемъ още, че насилственото покрѣстване е не само глупаво и отвратително дѣло, но при това безполезно и не въ сила да привлече души къмъ Христа, защото Исусъ ясно казва: „никой не може да дойде при мене, ако Отецъ ми не го привлече“.

Цима синодътъ мисли, че може да заеме длъжността на Отца и да привлече на сила души при Христа, та се е наелъ, волею-неволею, съ сѣрцства допустими за мохамеданитѣ, но *абсолютно* забранени за християнитѣ, да покрѣства друговѣрцитѣ? Не е ли вѣрме духовницитѣ да разбератъ, че стоятъ на лъжехристиянска почва, а управницитѣ да разбератъ, че всеки е свободенъ да върва и изповѣдва това, което той намира необходимо за своята душа? Не е ли вѣрме папиститѣ (?) на обществения моралъ и свобода да прѣстанатъ сами да вършатъ неморални и противни на свободата дѣла? Не е ли вѣрме управницитѣ да си спомнятъ, че тѣ сж създали закони, които въ настоящия случай осжждатъ насилницитѣ имъ дѣла? Не трѣбва ли тѣ да знаятъ още, че ако тѣ — управницитѣ, не изпълняватъ законитѣ

си, то какъ и защо тогава ваставятъ другитѣ да ги изпълняватъ?

Но защо ли да се говори? ... Нима това не е нѣщо твърдѣ обикновено и въ рѣдѣтъ на нѣщата!...

Р. С. Бѣхъ написалъ тия редове, когато се срѣщнахъ съ духовно лице отъ православната църква, което азъ запитахъ:

— Отъ какъ може да изхожда инициативата за насилственото покрѣстване помацитѣ и дали тя не изхожда отъ църквата (т. е. св. синодъ)?

То ми отговори:

Главни виновници за тия насилия бѣха военнитѣ, но тѣ бѣха и сѣ частични, обаче за тѣхъ слѣхътъ изхожда отъ гръцки, сръбски и турски източници и то сѣ цѣль да се обвини българската власт прѣдъ Европа.

Впоследствие то заяви, че *насилственото покрѣстване* е противно на Христовото учение, споредъ което трѣбвало посредствомъ проповѣди да се обърнатъ помацитѣ къмъ отнетата имъ нѣкога православна вѣра, но не и чрѣзъ насилие.

Главата става опашка.

Било е нѣкогашъ врѣме, когато черквитѣ и мѣнастиритѣ били единственитѣ фарове на видѣлна и просвѣта верѣдъ пространното море на невежество и мракъ. Свещеници и монаси, тѣзи носители на Христовото Евангелие, били ръководителитѣ въ духовна и свѣтска наука. Тѣ били главата — ръководящата сила на общества и народи.

Било е врѣме, но минало. Дошло е сега друго врѣме. Дошло е врѣме, когато безъ да видимъ какъ, главата станала опашка. Сжщата черква си останала глава само по традиция, а като просвѣтителен факторъ и служителъ на човѣчеството, тя станала опашка.

Самозваната апостолека черква днесъ служи на народитѣ си толкозъ, колкото дългитѣ опашки на безръжкитѣ животни. Загубени изъ пѣтя на грубия материализмъ и оскотени въ жестоката борба на живота, народитѣ се притворили на звѣрове, на които нападната черква станала опашка. Нападнатъ ли ги лютитѣ мухи прѣзъ лѣтото на горещата политика, звѣроветѣ въ името Божие размахватъ дългитѣ си опашки за да се запазятъ отъ отровното жило на лютитѣ гаднини.

Примѣръ за пояснение на горното ясно ни приказва напоследѣтъ политическия животъ на православнитѣ народи. И черковници и миряне откровенно се изказаха, че черквата имъ била потрѣбна само политически да ги улесни — съ нея мухитѣ си да прохвѣдятъ. И право мислятъ. Ако черквата имъ е опашка и такава кжса опашка, че и отъ мухи не може да ги запази, тѣ могатъ съ друга по-дълга опашка да ги замѣтятъ. Католическата черква е опашка, само че като опашка на по-големѣ звѣрове, тя е по-дълга — по-добрѣ пазѣ.

Православната черква, отъ гръцка народна, станала народна на всички славянски народи. Тя претендира че е апостолека черква, затова е и славна и права. Такава ли е? Славна е като красива опашка на малкото хитро животно. Права е по заблуждение.

Азъ бѣхъ възхитенъ отъ отговора на този духовникъ, но много се съмнѣвамъ въ безучастието на синода въ това дѣло, защото, както ми пишеше моятъ приятелъ П. Г. П. отъ Пашмакли, учителъ и църковенъ пѣвецъ тамъ, било просто отвратително да гледашъ помацитѣ въ положението на насила ваставени да постѣщаватъ църквата, да се кръстятъ, кланятъ и т. н. и че тѣзи насилия не сѣ били „частични“, защото въ помашки, мохамедански по вѣра, села е имало български учителъ и свещеникъ (!)

Въ в. „Дневникъ“ бр. 4071 1913 г., се съобщава, че е назначена анкетна комисия, която да разслѣдва оплакванията на помацитѣ, обаче за резултатитѣ отъ разслѣдването и за мѣркитѣ, които правителството ще вземе за прѣкръпяване на тия насилия, не е още извѣстно. Ще чакаме ...

П. Димовъ, учителъ.

Б. Р. Поради многото другъ материалъ, тази статия закѣснѣ.

Православната черква претендира за първенство. Гръцка била първата образувана черква въ апостолско врѣме. Значи, първата черква била православна. Гръцката черква, слѣдователно, е майка на християнската черква, или, както прѣдставителитѣ ѝ я наричатъ „Люлка на Християнството.“ Нанстина голѣми претенции. Прави ли сѣ?

Когато християнството било малко дѣте, то почивало въ тази гръцка люлка. Било то нѣкогашъ. Днесъ християнството не е дѣте. То е доволно пораснало, та излѣзло изъ гръцката микроскопическа люлка, и отишло да живѣе въ по-широки стѣнца, напръднали умове и христоводенъ животъ. Стара майка черква останала само съ праздна люлка. А напръдничавитѣ славянски народи, като дѣца на стара майка черква, намѣрили праздна люлка да си починатъ. Тѣ замѣстватъ апостолското християнство. Та нима имъ е лошо? По-добрѣ е опашка, отколкото нищо.

Римокатолическата черква още живѣе въ миналото като апостолека черква. Основана била въ Римъ отъ първитѣ Христови апостоли. Нищо лошо въ това, напротивъ, основата на веѣко нѣщо е много важна. Апостолитѣ Петръ и Павелъ принесли себе си жертва жива при основаването на черквата въ Римъ. Слѣдъ тѣхъ хиляди други достойно градили върху тази основа, като себе си живи въ нея сградили. Но каква полза отъ такава цѣнна жертва за днешната умрѣла католическа черква? Зданието не е красиво, здравословно и добро за живѣне въ него, само защото основитѣ му били здрави. За хубавото и здравословно здание здрава основа е необходима, но за гнилия градежъ здрава основа нищо не ползва. Върху здравата апостолека основа прѣзъ миналитѣ срѣдни веѣкове католическата църква все нося крадишкомъ е градила зданието си и сѣ недостоенъ и гниль материалъ го е градила. Здание отъ кръвъ, кости и прѣстѣпления е зградила и отъ вѣтъ сѣ богатство го е позлатила. Днесъ това здание, отъ

всѣкѣ изкъртено, на падане клонни. Само внезапна буря чака, до основи да се ерине. Заспали въ сънъ душевентъ чада на папата, стига сте спали! Бѣгайте за живота си, — да не бѣ буря ви свари и погинеете подъ развалинитѣ на тази гнилоета.

Папата, глава на черквата, самъ отдавна не се вѣрва, че е замѣстникъ на ап. Петра. Само остава още съзнателно да си признае, че той не е нищо друго, освѣнъ дълга опашка на короновани животни.

Евангелската черква, по-причислена отъ всичко езическо и фарисейско, по-приспособена е да посрѣщне изискванията на съвършения животъ. Христовото учение се по-добрѣ разбѣра, цѣнява, разпространява и практикува отъ паството ѝ. По особено държавнитѣ Евангелски черкви, въоръжени съ скиптъра на държавна власть, сѣ покварени отъ свѣтския политически животъ на прѣодолящата звѣрщина. Тѣ често опашкватъ. Въ тѣхъ Христовитѣ божествени идеали за мнѣ на земята и благоволение въ човѣцитѣ сѣ затъмнени. Въ тѣхъ духа на егостичното: мосто, нашето, народното; прѣодолява надъ духа на общото: братекото, чуждото, всечовѣшкото. Такава черква не може да води изъ тѣсния пѣтъ, тя слѣзва и влече изъ свѣтското.

Било е нѣкогажъ славно врѣме, и минало. Сега е обезсърдително врѣме, и то ще мине. Ще дойде пѣтъ врѣме, когато по-здравъ градежъ ще се надиг-

не върху здравата основа. Човѣчеството крѣпне въ надежда за истински животъ. Сладката му надежда въ бѣдацето е, че подъ влиянието на Христовото божествено учение звѣрското ще се изгони изъ човѣка, и божественото ще го замѣсти. Това ще стане пакъ по закона на еволюцията. Първо опашката на звѣра ще падне, послѣ звѣра-човѣкъ ще се вчовѣчи.

За дохождането на това ожидаемо врѣме Богъ търси работници. Той търси не черкви съ апостолски претенции и държавна власть, но черкви като свѣтила на свѣтлинника верѣдъ тѣмния свѣтъ и като фарове верѣдъ бурно море, — избава отъ заблуди, и облекчение отъ страдание. Богъ търси не човѣци съ скиптари и корони, плашила на стадото, но християни, които, себеотрекли се, ще дигнатъ Христовия кръстъ на търѣние, поругание и отхвърляне и отъ свонѣ по кръвъ братя и християни по име. Такъво трѣбѣ да бѣде Христовото слѣждане. Който проповѣдва по-лесно слѣждане на Христа отъ това, той лѣже.

Само онази черква води и може да се нарече глава, която идеалитѣ Христови твори въ обществено мнѣние, защото Христовитѣ идеали водятъ еденици, общества, народи и човѣчеството по пѣтя на истински човѣшки прогресъ.

X. Y.

Rev. George R. Hewitt. B. D.

Голѣмата врѣда отъ празнодѣлието и лѣнността.

Ние живѣемъ въ врѣме когато поета и философа дружно гласятъ похвала и достойнство на труда. Празнодѣлството не се вече счита почтено и благородно. Труда е новия дипломъ за благородство. „Най-последното евангелие въ тоя свѣтъ е: „Узнай работата си и я върши," казва Карлайлъ.

Никой, богатъ или бѣденъ, нѣма право да лѣнува, акъ е годенъ да работи и има що да работи. Всѣки човѣкъ е длъженъ да извърши своята съразмѣрна частъ отъ всесвѣтския трудъ. Той не може, освѣнъ ако е нѣкой пустинникъ, да живѣе чрѣзъ и само за себе си. Той е роденъ въ обществото, живѣе въ обществото, приема непрѣсмѣтнуеми облаги отъ обществото, и тѣй е нравствено длъженъ да допринася нѣщо на обществото.

Труда е закона подъ който човѣцитѣ живѣятъ. Рибата не скача отъ езерото въ нашитѣ тигани, нито хлѣбоветѣ падатъ отъ небесата; горитѣ и глиненитѣ насини сами не се обръщатъ въ жилища, нито руднитѣ машинално даватъ своитѣ богатства; и до тогава до когато не могатъ, човѣшкия животъ на тая планета не може да има другъ законъ отъ тоя на непрѣстаненъ трудъ. Нека свѣта празнува само една година и глада ще зацарува отъ полюсъ до полюсъ. Дѣйствително, ние живѣемъ отъ рѣка въ уста, и само всечовѣшкия безпиренъ трудъ е който държи своитѣ хилядо и четиристотинъ милиона живи.

Понеже труда е закона чрѣзъ който човѣцитѣ живѣятъ и обществото сѣществува, лѣннивеца, който не иска да работи е врѣда за обществото и товаръ нему. Другъ нѣкой трѣбва да работи двойно за него за да може той да живѣе безъ да работи. Единъ достатъчно

здраво тѣлесенъ и акъ човѣкъ, който прѣкарва днитѣ си въ празнодѣлство, отказвайки да извърши длѣтъ си отъ всеобщия трудъ, рѣченъ или умственъ, за поддържането на всемирния животъ, е измамникъ и лѣжецъ. Който отбѣгва отъ труда, измамва и позори себе си.

Празнодѣлието, ако стане общо, ще докара всемирна врѣда по лицето на земята. Ако свѣтътъ днесъ има другъ изгледъ отъ онзи въ който Адамъ живѣше; ако безполѣзно храсталаци сѣ очистени и пуснѣ мѣста обработени, ако великолѣпни градове сѣ се издигнали и „пустинята се радва и цѣвти като кринъ," всичко това се дължи на труда положенъ върху тѣхъ. Чрѣзъ своя си трудъ човѣкъ е „отпечатилъ ума си върху грубата земя и върху суровитѣ материали извлѣчени отъ нея." Само нека труда прѣстане и земята ще се обърне на грозна пустиня. Трудолюбието и цивилизацията вървятъ рѣка за рѣка. Лѣнността и варваризма сѣ нераздѣлно свързани. Вслѣдствие празнодѣлието, вмѣсто бора дохожда трѣна, и вмѣсто мирсината дохожда копривата. „Заминувахъ край нивата на лѣнливия," казва Солонсъвъ, „и край лозето на човѣкъ скодоуменъ; и ето, всичко бѣ обрасло съ бодилъ, коприва бѣше покрила повърхнината му, и каменната му ограда бѣше съспина. И азъ като прѣгледахъ, размислихъ въ сърдцето си: видѣхъ и зѣхъ поучение."

Но празнодѣлието докарава поврѣда не само върху земята и върху човѣшкитѣ имѣния; то поврѣжда и самия човѣкъ.

1. То поврѣжда силитѣ му. Човѣкъ е вързолъ отъ скрити, спящи сили и способности. Труда, въ разнитѣ си форми, мускуленъ и умственъ, е божествено опрѣ-

дѣленъ начинъ чрѣзъ който силитѣ и способнитѣ ни се събуждатъ и развиватъ. Но неработящитѣ човѣшки сили, неупражнявани, оставатъ неразвити; по нѣщо повече отъ това: тѣ повѣхнуватъ и се свиватъ. Способнитѣ неупотрѣбвани запускатъ. Четемъ въ евангелието че човѣка който скри таланта си; изгуби го. Всѣки удѣ въ тѣлото и всѣка сила и способностъ на умѣтъ има служба да извършва. Оставете ги праздни и незаети, и слабостта и атрофията сж неизбѣжни. Слѣдва отъ това, тогава, че човѣкъ се нуждае отъ работа, не само заради самата работа, но и заради себе си. Чрѣзъ нея той се усъвършенствува. Труда е великъ учителъ. Всѣкидневно, труда е училище за търпѣние, точностъ, вѣрностъ, честностъ, истиностъ, и други още добродѣтели. Лѣнността и празнодѣлието сж училище на порока. Тѣ сж гробъ въ който живия човѣкъ погрѣбва себе си. Тѣ поврѣждатъ всѣки талантъ, и парализиратъ всѣка сила.

2. Празнодѣлието отгема щастieto на човѣка. Въ добръ извършения трудъ има радостъ. Най-простия работникъ, който извършва дадена нему работа, изпитва едно удоволствие, що лѣнiveца не знае. Най-сладкия хлѣбъ за човѣка е тоя ще се спечалва съ собствения му трудъ. Никой не може да е честитъ който живѣе безцѣленъ животъ. Такъвъ всѣки прѣзира, и вѣтрѣ въ себе си, най-послѣ, и самъ той се прѣзира. Себеуваженіе изпълва сърдцето на човѣка чиито сили се употрѣбватъ за добри и полезни цѣли.

3. Празнодѣлието поврѣжда характера. „Дявола намира работа за празнодѣлцитѣ.“ Царъ Давидъ падна въ двойно прѣстѣпление когато се базѣше въ Иерусалимъ, и безцѣлно се разходаше на плоския покривъ на

палата си. Това единствено пятно въ неговата другая-че хубава слава не би съществувало, ако лично би започналъ начело на войската си и би я повелъ къмъ побѣда. Човѣкъ никога не е тѣй укрѣпенъ срѣщу злото, както когато е занятъ съ полезна работа. Колелото (велосипеда) стои право чрѣзъ своята бързина; ако сирѣ, то пада. Редовното и постоянно занимание е морална защита срѣщу порока; а празнодѣтатъ е ученикъ на послѣдния. Когато видите младежъ безъ работа, на стотѣ деветдесетѣ и деветъ, той глупешки бърза къмъ гибелъ. Дявола прави наборъ за войската си отъ праздно скитающитѣ се. Бездѣлието е майка на прѣстѣплението. Неотдавна единъ младежъ осѣдили на затворъ за фалшификации. Като събличалъ своитѣ дрѣхки и обличалъ тъмничнитѣ формени такива, той заблѣжилъ на тъмничния стражаръ: „Никога не съмъ работилъ нѣкаква работа прѣзъ живота си,“ на което стражаря отвърналъ: „Не е чудно, тогава, че си дошелъ тукъ.“ Дявола изкушава всички, ала празносѣдѣщия изкушава дявола. Праздниятъ умъ е дяволската работилница.

Не блѣнувай, тогава, младежу, за живота на празнодѣлеца. „Едно чудовище има въ свѣта,“ казва Карлаилъ — „празнодѣлеца.“ Честния трудъ е пътя къмъ здраве, богатство и щастие. Празнодѣлието ще се укаже проклѣтия за тебе и врѣда за тия около тебе. То ще поквари силитѣ на ума и тѣлото ти, и най-послѣ ще те сведе

„Къмъ черната прѣстъ отъ дѣто си ти взетъ, Неоплаканъ, непочтенъ и невѣспѣтъ.“

Прѣвелъ: **Ив. Д. Стефановъ.**

Защо бѣхъ арестуванъ и сѣденъ?

Помоленъ съмъ отъ много мои приятели да опиша на кжео подпигнатото дѣло противъ менъ, като редакторъ на сж. „Християнски Свѣтъ“ и открия причинитѣ на цѣлата тази афера, която завърши съ оправданieto ми като невиненъ. И съ това описание, разбира се, ще ще изпълнимъ общиданieto сж, което сторихме въ миналия брой, когато хроникирахме за дѣлото.

Обвиненieto, което се излагаше въ обвинителния актъ бѣ, че не съмъ отнесълъ 5 и 6 броеве на списанието за прѣглеждане отъ властiта, прѣди да се печати. А пъкъ когато ме арестуваха на 10 юни 1913 година, обвиненieto гласеше, че съмъ писалъ статии, съ които съмъ нарушавалъ реда и спокойствието на страната. Обаче, докѣл дойдемъ до това обстоятелство, има други нѣща, които заслужаватъ да се кажатъ. Нека ви разправи самата история.

Броюветѣ за които става дума, излязоха отъ печатъ и бѣха експедирани на 22 май 1913 година. Бързахъ да ги разпратя, защото цѣхъ да ходя въ Цюрихъ по това врѣме. Помня го като днесъ, че на 8 юни 1913 година, се абонира за списанието едно лице, съ което свищовскитѣ попове се срѣщатъ всѣки денъ. Пратихъ му броюветѣ въ сѣбота заранъ. Той ги е получилъ подиръ обѣдъ. И въ понеделникъ на 10 юни полицейския прѣставъ заедно съ старши стражаръ и агентъ обискираха домътъ ми, като взеха не само тѣзи броеве, противъ които за-

ведоха дѣло, но и всички минали. Запомнитѣ добръ това, че подиръ този обискъ градекия барабанъ би и гласата разгласи, „че коменданта заповѣдва всичко което се печати да се носи прѣдварително за прѣглеждане отъ него.“ Кое то ще рече, че ако нѣмаше „Хр. Свѣтъ“ въ Свищовъ, ако онова въпросно лице не бѣше се абонирало, и ако менъ не бѣха арестували, нѣмаше да излязе подобна заповѣдъ въ Свищовъ.

Казахъ ви, списанието излязе на 22 май, абонирахъ въпросното лице на 8 юни и на 10 юни бѣхъ арестуванъ. Кое то ще рече, че това въпросно лице стана причина да бѣда арестуванъ. Близко стояще лице до коменданта тогава, казало на единъ мой приятелъ, че единъ отъ поповетѣ отишелъ при коменданта, като го е съвѣтвалъ да ме пазаватъ и изобщо зѣл третираатъ въ участъка, защото съмъ „говорилъ противъ тѣхното миро.“ И подиръ това се прѣсна изъ града новината, че ме били въ участъка. Тая новина отишла дори и въ София. Отъ това обстоятелство и отъ много други обстоятелства, свързани съ проповѣдническата ми работа въ Свищовъ, азъ знаа че нѣкои попове станаха причина за цѣлтъ този походъ противъ менъ. Въ това нѣмамъ никакво съмнѣние. Това ще ви засвидѣтелствуватъ много православни свищовски граждани.

Защо ме арестуваха? Защото съмъ писалъ нѣколко статии противъ войната. Прѣзъ мѣсецитѣ Май

и Юни нѣмаше въ България искрени и трѣзви журналисти, политици. Венчипи се бѣха ополчили отъ една мисль: война съ съюзниците. Цѣлата преса, тая преса която подклажда войнитѣ, която смразява народитѣ, въ единъ гласъ викаше: война съ съюзниците. Въ тая епоха на варваризъмъ, ругания, грабителства и кръвопролития не се чу ни единъ християнски гласъ за опомване, за миръ. Само „Християнски СВѢТЪ“ имѣ тая дързостъ да каже въпеко, ясно и положително: „Не щемъ война, дайте ни миръ, дайте ни одихъ“. И каза го това „Хр. Св.“ защото мислѣ за народа, защото виждаше че такъва война ще бѣде катастрофална за отечеството ни; и защото най-послѣ като християни нѣ сме противъ всѣка война. Ако въ този духъ пишеха и други списания и вѣстници, ако въ този духъ говорѣха и други проповѣдници отъ амвонитѣ и свещеници въ църквитѣ, войната, тая ужасна, варварска, мръсна и катастрофална за България война щѣше да се избѣгне. Но не само че нѣмаше такива патриоти, а напротивъ, единички заговорилъ тѣй чрѣзъ печата бѣ арестуванъ.

Дѣлото се разгледа на 16 януари въ Синодския окръженъ съдъ. Бѣхъ подведенъ като поджидимъ по членъ 114 отъ наказателния законъ като нарушителъ на обществената безопасностъ, който прѣдвизда наказание отъ три до петъ години затворъ.

Прѣдъ сѣда азъ доказахъ че съмъ невиненъ. Прокурора като видѣ доводитѣ оттегли своето обвинение. Сѣда като изслуша защитителната ми рѣчь, прозанае своята резолюция че ме намира за невиненъ.

И можеше ли да бѣде друго яче? Кой ще е този съдия, който съ чиста съвѣсть ще осѣди единъ, който е ималъ моралния куражъ да вика „не щемъ война“, когато тази война е била катастрофална за народа ни? Подиръ цѣлия този погромъ, подиръ венчикото това народно нещастие, чухме въ сѣда да се казва отъ адвокати: „ако имаше и други като Мишковъ да пишатъ въ този духъ нѣмаше да стигнемъ до такъвъ злочестъ край.“

П. Мишковъ.

Историята на едно дърво.

Притча.

На една малка могила, между многото дръвчета вниманието ви ще се привлече отъ едно красиво дърво. По голѣмина то надминава всички други и хубавитѣ му зелени клони се простиратъ до малката пжтечка, където лесно минаватъ уморени пжтници. Когато се бѣхме спрѣли за една къса почивка и се възхищавахме отъ красотата му, едно слабо шумоление отъ листата и тихо шепнене прикъсна нашия разговоръ и ний ясно чухме думитѣ: „Вий мислите, че азъ съмъ красиво дърво, вий адмирирате моята височина и широкитѣ ми клони, но азъ нѣма съ що да се похваля. Всичко което съмъ, азъ го дължа на моя Господаръ. Той е, който ме посади тукъ на тази добра почва, гдѣто моитѣ корени отиватъ долу при скрития изворъ и постоянно пиятъ отъ животната вода, която спомага за тѣй доброто ми всестранино развитие.“

Виждате ли онѣзи дръвета на срѣшната страна, колко сж мизерни и сухи (изсъхнали). Тѣхнитѣ корени не сж още достигнали до живитѣ извори. Щомъ намѣ-

рихъ скрититѣ води, чувствувамъ, че нищо не ми липсва.

Забѣлжете тия характеристики на стеблото ми. Ако гледате внимателно, ще забѣл. че тѣ сж отгѣзани до самата ми сърдцевина. Отсичанието бѣ придружено съ голѣми болки, азъ се чудехъ отъ начало, защо трѣбва тѣй да страдамъ по това бѣ ржката на моя господаръ, която държеше пожътъ и когато бѣ всичко свършено азъ забѣлзахъ, че собственото си име той бѣ издѣлбалъ на стеблото ми.

Тогава азъ знаехъ, че това той стори отъ любовъ къмъ мене и искаше цѣлия свѣтъ да знае че азъ принадлежа нему.“

До като дървото ни разправяше това, ето господарьтъ му дойде пакъ при него. Той го гледаше съ любовъ и въ ржката си държеше една остра брадва.

„Азъ се нуждаю отъ тебе, „готово ли си да ми се прѣдадешъ?“

„Господарю,“ отговори дървото, „Азъ съмъ твое — но съ какво мога да помогна?“

„Ти ми трѣбвашъ,“ отговори господарьтъ, за да вземешъ моитѣ живи води и да ги разнесешъ по сухитѣ мѣста.“ „Но, господарю, какъ мога азъ да сторя това? Азъ мога да живѣя въ твоитѣ живи извори. Азъ мога да простра клонетѣ си до небето и да пия отъ твоитѣ прохладителни порои и да порастна яко и красиво дърво, да казвамъ на всички, за добрия си господаръ, това азъ мога да сторя. Азъ пия толкозъ колкото е доволно за моето благоденствие. Но какъ ще мога да давамъ вода на другитѣ?“

Тогава, господаря отговори съ чудно неженъ гласъ: „Азъ мога да те употрѣбя, ако желаешъ. Азъ ще отсѣка всичкитѣ ти клони, ще те оставя голо, тогава ще те взема отъ туй хубаво мѣсто и ще те занеса на една височина, гдѣто нѣма да има съ кого да си приказвашъ — и тамъ азъ пакъ ще употрѣбя острия си ножъ, като се докосна до самото ти сърдце и отсѣка всичко наоколо, тѣй че моята жива вода да минава прѣзъ тебе.“

Ти казвашъ, „че ще умрѣишъ,“ да мое дърво, ти ще умрѣишъ, но моята вода на живота ще тече свободно и непрѣкъснато чрѣзъ тебе. Твоята красота ще се изгуби, дѣйствително, хората не ще гледатъ вече на тебъ съ възхищение, но много, много ще се спиратъ да пиятъ отъ живия потокъ който тече прѣдъ тебе. Може би, тѣ никога не ще се сѣятъ за тебе, но ще благодарятъ на твоя господаръ, който имъ дава тая вода чрѣзъ тебе? Не се ли съгласявашъ съ това, мое дърво?“

Азъ чакамъ да чуя отговора.

„Господарю, всичко, което имамъ и съмъ е отъ тебе. Ако ти се пуждаешъ отъ мене, азъ доброволно прѣдавамъ живота си. Вземи и ме употрѣби, както щешъ.“ И лицето на господаря стана по нѣжно, но той взе острата брадва и почна да сѣче клонетѣ единъ слѣдъ другъ. И въ късо врѣме, дървото бѣ голо, всичката красота изчезна за всѣкога. Лицето на Господаря бѣ осияно отъ дълбока любовъ, той, взе остатѣкъ отъ дървото на раменѣтъ си и го занесе далече на планината. Дървото бѣ съгласно на всичко туй, защото това бѣ волята на господаря му. Когато стигнаха на опредѣленото мѣсто, господаря взе едно остро оръжие и тоя пжтъ го турна право въ самото сърдце на дървото — защото искаше да направи каналъ за своята жива вода, и само прѣзъ пробитото сърдце на дървото водата можеше да тече и достигне жадната земя.

И тукъ дървото не се противи, но тихо шептѣше: „Господарю мой да бѣде твоята воля.“ Нѣжната ржка

на Господаря извърши и тукъ добръ частта си, като прѣмахна всичко което би попрѣчило за свободното минаване на водата и ето дървото бѣ готово, сърдцето му бѣ отворено отъ единия край до другия. Тогава, Господарьт бѣ доволенъ. Пакъ го взе на раменѣтъ си и го занесе при единъ чистъ кристаленъ потокъ, незабѣлѣзанъ до сега и го постави тамъ. Прѣзъ една край на дървото водата влазеше, а прѣзъ другия излизаше и това бѣ непрѣкъснато. Тогава господарьт доволенъ отъ всичко, отиде да търси други дървета. Нѣкои отъ тѣхъ не се съгласиха, защото ги бѣше страхъ, че не ще могатъ да понесътъ болките, обаче други доброволно се прѣдадоха съ думитѣ: „Господарю, твоята воля да бѣде.“ И така господарьт стори съ тѣхъ това, което направи и съ мене и едно по едно ги донасяше при мене. И тѣй каналътъ ставаше все по дългъ и по дългъ до като най послѣ достигна до сухитѣ, безводни мѣста и уморени мъже, жени и дѣца, които за дълго жадуваха дойдоха, пиha и скоро отнесоха новината на други че, най-сетнѣ живата вода е стигнала и до тѣхната земя—дългата—дългата суша е прѣмахната вече; елате и пийте. И тѣ дойдоха, пиha и уживѣха. И господарьт бѣ доволенъ отъ всичко туй.

Тогава, господаря се върна при дървото и го попита любезно: „Мое дърво, каешъ ли се сега, че си тукъ и че прѣтърпя такива болки?“ Дървото отговори, Господарю, не. Хиляди пѣти не. Ако всички дървета могатъ да реализиратъ доброто, което ще сторятъ за другитѣ веднага ще се прѣдадѣтъ въ ръката на господаря съ думитѣ: „Да бѣде волята твоя.“

Лондонъ, 1914 г.

А. Л. Мишкова.

Работете вий, дембели!

Случи се—кога и гдѣ, е безразлично—че водителѣ на едно евангелско общество се събрали за да обмислятъ, какво трѣбва да се прѣдприеме относително състоянието на църквата. Не бѣше, както трѣбваше да бѣде. Рѣдко се случаваше нѣкой да се обърне къмъ Христа, мнозина отъ пейкитѣ бѣха празни въ време на службитѣ. Тѣзи които бѣха недоволни и тѣзи които се оплакваха, бѣха толкова много, че числото имъ стигаше за десетина събрания. Даже дискусъ бѣше пострадалъ. Трѣбваше водителитѣ да се събератъ и да взематъ нѣкое рѣшение за подобрене на положението.

Въ едно много сериозно настроение се събраха, въ домътъ на единъ отъ братята, за да потърсятъ причината на мъжнотитѣ. Много се говори и много се търси и най на края—уви!—тѣ се съгласиха, че горкия имъ пастирь бѣ причината на цѣлото зло. Единъ каза, че той много дълго проповѣдва и съ туй утегчава хората; другъ пъкъ каза, че той не посѣщава домоветѣ на членоветѣ; трети пъкъ каза, че му липсвало огънь и духовна сила. Тѣ рѣшиха да го посѣтятъ и да му изкажатъ все що чувствуваха. Това бѣ неприятна работа и мъчна да се изпълни. Но сѣ пакъ, съ сърдечно единство тѣ взеха слѣдната резолюция: „Имайки прѣдъ видъ че положението на църквата ни е много плачевно, ние основани на интереса и отговорността ни къмъ работата, се чувствуваме принудени да съвѣтваме нашия пастирь да чуе гласа Божий и да приеме да отиде на друго мѣсто, защото обстоятелствата показватъ, че мѣстото което той заема сега, не е за него“. Слѣдъ като се съгласиха, за тази резолюция, тѣ продължиха разговора си въ много весело настроение. — Но случи се

че въ единъ мѣгълъ отъ стаята гдѣто бѣха събрани, бѣше закаченъ кафеазъ съ единъ папагалъ. Той бѣше чулъ всичко, което се говорѣше въ това събрание. Недавно пристигналъ въ това мѣсто, той не знаеше другъ езикъ, освѣнъ този който бѣ научилъ отъ капитана на парахода, гдѣто е билъ по-рано. Въ време на събранието, той бѣ само ухо, държайки главата си на криво, като че той искаше да обмисли добръ въпроса.

Единъ отъ братята, бѣ извъредно мрачно настроенъ, държа една дълга рѣчь за нещастнитѣ обстоятелства на църквата и хвърли, разбира се, цѣлата вина върху нещастния проповѣдникъ. Но, едвамъ той свърши, папагала взе думата. Той прострѣ главичката си, и безъ да иска позволение, извика, като строгъ капитанитѣ: „Работете вий, дембели! Работете вий, дембели, работете.“

Бруталното му повѣдение и нахалнитѣ му изрази щѣха да му коствуватъ главичката. Единъ отъ братята искаше веднага да умъртви бѣдната птица, която нѣмаше уважение къмъ водителитѣ въ важната имъ работа. Единъ отъ тѣхъ, обаче слѣдъ време каза: „Птицата е права, а ние сме криви. „Работата е сигурно най-добро срѣдство.“ Тѣ скоро разбраха грѣшката си. Грѣшкитѣ на пастиря бѣха тѣй заели мислитѣ имъ, че тѣ не виждаха своитѣ си. Тѣ взеха резолюцията си назадъ, помолиха се на Бога, да имъ прости и да имъ помогне, върнаха се по домоветѣ си и започнаха тогава материално и морално, да спомогатъ на пастиря си въ работата му. Слѣдъ малко Църквата имъ почна да се пълни. Всички се заловиха на работа, и благословенията се вливаха въ Църквата и въ сърдцата и домоветѣ на членоветѣ.

А папагала живя, и сѣ продължаваше да повтаря мотото си. Съ изкривенъ вратъ и съ смѣящо намигване на очитѣ всѣкидневно оправяше своята рѣчь къмъ слушателитѣ си: „Работете, вий дембели, работете!“

Върви, върви!

— Човѣшкиятъ животъ прилича на пътуване, което се свършва съ ужасна пропастъ. За тази пропастъ насъ ни прѣдупрѣждаватъ още отъ прѣвитѣ ни стѣпки; но законѣтъ е неумолимъ, трѣбва да се върви. Искатъ ти се да се върнешъ назадъ . . . върви, върви! Нѣкаква непобѣдима тежестъ, нѣкаква неудържима сила те влече: трѣбва да се върви, и да се върви къмъ пропастъта. Хиляди прѣчки, хиляди мъки ни уморяватъ и безпокоятъ по пѣти. Ахъ, да можеше се избѣгна тази ужасна пропастъ! Но, не, трѣбва да се тича. Такава е бързината на годинитѣ. Повѣйдѣ видишъ нѣкои привлѣкателни прѣдмети, бързотечни води, красиви цвѣта; иска ти се да се поспрешъ, да имъ се порадавашъ . . . върви, върви! Така заличанъ, приближавашъ до страшната пропастъ; всичко захваща да тъмнѣе; градинитѣ не сѣ тѣй цвѣтни вече, цвѣтита по-малко се лъщатъ, шароветѣ не сѣ тѣй живи, ливадитѣ не тѣй засмѣни, водитѣ не тѣй бистри; всичко блѣдне, всичко се обезличава; сѣнката на смъртта се показва; започвашъ да чувствувашъ приближаването на фаталната пропастъ; но трѣбва да идешъ до брѣга ѝ; още една крачка — и ужасътъ смущава чувствата, свѣтъ ти се завие, очитѣ ти се замръжатъ . . . трѣбва да се върви; може да поискашъ да се върнешъ назадъ; нѣма вече срѣдство: всичко е изчезнало, всичко е пропаднало.

Вървюто на моята майка.

Азъ вървамъ въ вѣчното значение на домътъ като основенъ институтъ на обществото.

Азъ вървамъ въ неопѣнимитѣ възможности на всѣко момче и момиче.

Азъ вървамъ въ въображението, упованието, надеждитѣ и идеалитѣ, които се съхраняватъ въ сърдцата на всички дѣца.

Азъ вървамъ въ хубостта на природата, на искусства, на книгитѣ и на приятелството.

Азъ вървамъ въ задоволството отъ извършенъ дългъ.

Азъ вървамъ въ малкитѣ домашни радости на повседневния животъ.

Азъ вървамъ въ добротата на великия планъ, който се крие задъ нашия сложенъ свѣтъ.

Азъ вървамъ въ безопасността и мирътъ, които ни заобикалятъ чрѣзъ съхранителната божия любовъ.

Азъ вървамъ въ волята Божия, като единичкъ и само единъ законъ на човѣческия животъ въ всички негови отношения.

Азъ вървамъ въ образованието на моитѣ дѣца да бѣдатъ вѣрни дѣца на Бога и ученици на Исуса Христа.

Любовта.

Любовта е единствената дѣга въ тъмния облагъ на живота. Тя огрѣва люлката и разлива сноята лъчезарностъ върху безмѣлния гробъ. Тя е майката на искусства; вдъхновителка на поета, патриота и философа. Тя е въздуха и свѣтлината на всѣко сърдце; зида на всѣки домъ; подпалвача на всѣкой сърдеченъ огънь; любовта бѣ първата дреха на безсмъртието. Тя пълни свѣта съ мелодии, защото музиката е нейния гласъ. Любовта е магьосницата, омагьелката, която промѣня нищожитиѣ нѣща въ веселие и тържество и отъ обикновенни смъртни тя ги прави царь и царици. Тя е парфюма на това чудно цвѣте, сърдцето, безъ тази скрита страсть, това божествено себезабравяне, ние сме по-долу отъ животнитѣ: обаче се нея — земята е небе, а ние — богове. Безъ любовта свѣтътъ ще бѣде ехо на плачове и болка; слънчевата свѣтлина ще ни прави помрачени; всѣко шумолене на листъ ще бѣде въздишка и цвѣтата ще служатъ само за надгробни гирланди.

Да обичашъ една душа съ жаръ и чистота, това значи да обичашъ свѣта.

Любовъ! какъвъ огроменъ томъ е тази дума! Цѣлъ океанъ въ една само слъза! Седемъ небеса въ единъ само погледъ! Вихрушка въ една въздишка! Свѣтковица при едно само допиране! Милионъ години въ една минута!

ОТГОВОРЪ НА КРИТИКА.

До Господина Редактора
на сп. „Християнски Свѣтъ“, въ Варна.

Г-не Редакторе,

Моля, имайте добрината да дадете гласностъ, при първа възможностъ, на слѣднитѣ параграфи:

Въ послѣдния брой (№ 12, 1913 год.) на почитаемото Ви списание, въ статията на г. Ватралски, „Бѣгли Впечатления отъ Конгреса“, намираме въ параграфитѣ дѣто се говори за в. „Зорница“ тѣзи изречения: „Разискваше се евангелския органъ в. „Зорница“, за дълги години небрѣжно и некадърно редактиранъ, ала при-

лѣжно и майсторски експлоатиранъ, отъ А. С. Цановъ,“ и „Ние не можемъ да не се запитаемъ: какъ става, че „Зорница“ отъ година въ година сиромашѣе, а пейниятъ редакторъ същевременно богатѣе.“

Отъ тѣзи думи заключението е неизбежно, че писателятъ иска да каже, че г. Цановъ богатѣе чрѣзъ експлоатиране в. „Зорница.“ Относително това мислимъ, че справедливостта изисква да се прѣдставятъ прѣдъ читателитѣ Ви слѣднитѣ факти:

Отъ самото начало на подновяването на в. „Зорница“ въ Пловдивъ въ 1902 г., когато г. Цановъ стана редакторътъ ѝ, финанситѣ на вѣстника не сѣ били въ рѣцѣтъ на г. Цановъ, а въ рѣцѣтъ и подъ контрола на единъ мисионеръ-касиеръ и на една комисия отъ южната мисия. Д-ръ Х. К. Хаскекъ бѣше касиерътъ ѝ до врѣме на заминаването си за Америка; подиръ него, скоро покойниятъ Д-ръ Г. Д. Маршъ; и сега г. Л. Д. Удрѣвъ. Освѣтъ това, Д-ръ Маршъ за редъ години взимаше върху себе си отговорността да намѣри паритѣ за годишния недоимтъ на вѣстника, фактъ който громко говори противъ кои да е парична експлоатация. За тона нѣма никакво основание за обвинението, че г. Цановъ богатѣе чрѣзъ експлоатацията на в. „Зорница.“

Ако е въпросъ за заплатата на г. Цановъ, то може да се каже, че тя не е била по-голяма отъ заплатитѣ на нѣколцина други работници въ евангелското дѣло: слѣдователно и тука нѣма експлоатация.

Ваши,

Комисия
на в. „Зорница“ { Л. Ф. Острандръ
Т. Т. Халуей
Л. Д. Удрѣвъ

Хроника и Бѣлѣжки.

Конференцията на евангелскитѣ църкви въ северна България, която се държа въ София на 24 януари т. г. бѣше повече частна за проповѣдницитѣ, отъ които обща и за по-широката маса. Цѣлото врѣме бѣ заето съ прѣдизказане на работата прѣзъ изтеклата година. И тѣй като годината е била нещастна поради войната, рапортитѣ бѣха доста блѣди. Едно личеше: всички проповѣдници прѣзъ миналата година сѣ били посредници за раздаване на помощи, напращани отъ вънъ.

Между разнитѣ рапорти на комисиятъ бѣ и този на комисията за хр. литература. Комисията подчерта усѣтахтъ, сторенъ отъ „Хр. Свѣтъ“, по стори несправедлива бѣлѣжка като изказа мнѣние, че „Хр. Свѣтъ“ сѣ изконъ свои статии е „хулилъ евангелското дѣло.“ „Хр. Свѣтъ“ никога не е хулилъ. Ако той е посочвалъ на слабитѣ страни въ дѣлото, това не значи хула и нападка. Напротивъ, бѣлѣжката на комисията бѣ клѣвета противъ редакцията на „Хр. Свѣтъ“, а за тая клѣвета ще има да се разираме. Сега само констатираме факта, а въ другъ брой ще кажемъ думата си.

Даде се добъръ рапортъ за работата на Американското училище въ Ловечъ. Епископъ Нюлетънъ го прѣпорѣчва на проповѣдницитѣ като прѣдметъ за молитва и пропаганда.

Д-ръ Манъ говори за работата на библейскитѣ работнички и милосърдни сестри въ странство и

нуждата отъ такива въ България. Мисията отваря училище въ София за възпитание на такива.

Д-ръ Меле разправи за мъжотиниѣ на своята работа въ началото и голѣмия успѣхъ сега въ Австрия и Унгария.

Словото на Епископа бѣше вѣнецътъ на всичко. Ние го даваме пълно на друго мѣсто въ този брой. Разбира се, има голѣма разлика кога се чете едно слово отъ същото слово кога се говори, но сѣ пакъ върваме, че тъй както сме го прѣдали, то е малко загубило отъ силата си.

Никакви размѣтвания на проповѣднициѣ не станаха. Само едно ново назначение имаше. Г-нъ Цѣно Георгиевъ се напраща въ Берковица.

Идущата конференция ще се държи въ Плевенъ и по всѣка вѣроятностъ прѣзъ септември т. г.

За народенъ прѣдставителъ въ Софийската колегия е поставенъ въ кандидатната листа на Радикалъ-демократитѣ, добри павѣтния на българското общество, евангелския поетъ и писателъ г. Стоянъ Кр. Ватралски. Софийнци, гласувайте за този човѣкъ! Ние партия не ви прѣпорѣчваме, програма не ви посочваме, а характеръ. достоенъ за избиране. Ако такива хора имаме и се проводятъ въ народното събрание, бѣдете сигурни, народа ни ще прѣвземе. Този човѣкъ, който цѣли шестъ мѣсеци на свои разноски, като заложил имота си въ Народната Банка, обикаля изъ Англия да пледира за Българската кауза, този човѣкъ, който притежава цѣла история въ домътъ си, отъ която може да се види, колко много е сториалъ за отечеството си прѣзъ най-критическиѣ моменти, той заслужава да бѣде избранъ. Ако не друго яче, Софийнци, изплатете му се поне чрѣзъ вашата избирателна бюлетина, като гласувате за него и за доброто на страната ни, го изпратите въ парламента. Ще видимъ, до колко е порастнало съзнанието у избирателнитѣ.

Едно запитване ни моли да направимъ къмъ „Църковенъ Вѣстникъ“ единъ отъ свещеницитѣ, който челъ нашето писмо до Екзарха и тѣхния отговоръ въ синодалния органъ — да ги питаме, какъ ще могатъ да помогнатъ синодалнитѣ старци съ послания, каквото бѣ ексархийското на ония братя православни българи, които оставатъ подъ гръцко, сръбско и ромънско нго?

Нащо казватъ нѣкои полове? Нищо ново, а само подчъртаватъ фактитѣ. Казва единъ: „когато всички ни изоставиха и забравиха, само евангелеситѣ мисли у насъ слѣдваха да ни помагатъ.“ Другъ пъкъ единъ пощъ, който е билъ въ комитета за подпомагане на бѣжанцитѣ, казва: „Слѣдъ послѣдната война само протестанска Англия и Америка слѣдваха да изпращатъ грамадни суми пари въ София.“ Коментаритѣ сѣ излишни.

г. Р. Томсжнъ говори Въ английското вѣстниче „The Orient“, което издава въ Цариградъ, срѣщаме една статия отъ г. Р. Томсжнъ, за общия конгресъ на Евангелеситѣ църкви. Прави ни особно впечатление слѣдния изразъ: „Безъсмиѣние, най-доброто нѣщо на конгреса бѣше сказката, дадена въ недѣля вечеръ, отъ поета-патриотъ, г. Стоянъ Ватралски.

Неговия прѣдметъ бѣ — Българизма въ горнилото на сѣдбата и думата на Евангелизма днесъ. Г-нъ Ватралски има свой стилъ на говорене и е много ефективенъ. Той е единъ истински мислителъ и завършенъ говорителъ; и слушателството му се просто окачва на устнитѣ му. Той се напразява епиграматически и съ напорътъ на едно силно убѣждение, и всѣкога остави дълбоко впечатление даже и тогава, ако той не е убѣдителенъ. Въ случая, като показа, че политичитѣ, учителитѣ, социалиститѣ, половеѣ не сѣ въ състояние да посрѣщнатъ нуждитѣ на България, той посочи и разви съ симпатично удареение тритѣ начина по които евангелизма може и трѣбва да стори това.“

г. Сава Г. Амуджиевъ, нашъ сътрудникъ замина за вѣчния домъ на 7 того. Какво славно отпътуване! Блаженъ е края на християнина, защото знае какъ да умира. Нашето съболезнование съ опечаленитѣ.

Четете въ идущия брой второто отворено писмо до Екзарха.

Който ни изпрати 10 нови абонати, ще получи подаръкъ книгата „Битие“, стихотворна сбирка отъ г. Стоянъ Ватралски.

СЪДЪРЖАНИЕ

НА БРОЙ 2.

	стр.
1. Римувани мисли за български управници — Искренъ Правострѣлковъ	1
2. Моето въ Англия себепосланство — Стоянъ Ватралски	2
3. Слово отъ Епископъ Нюелсънъ	4
4. Поклонъ на мисъ Мери Хаскелъ — Стоянъ Ватралски	7
5. Земледѣлеския съюзъ и народнитѣ нужди. 8	
6. Християнството въ „освободенитѣ“ земи — П. Димовъ	9
7. Главата става опаска — Х. У.	10
8. Голѣмата врѣда отъ празнодѣлството и лѣнността — прѣв. Ив. Д. Стефановъ	11
9. Защо бѣхъ арестуванъ и сѣденъ — П. М. 12	
10. Историята на едно дърво — А. Л. Мишкова 13	
11. Работете виѣ, дембели	14
12. Върви, върви	14
13. Вѣруюто на моята майка	15
14. Любовта	15
15. Отговоръ на критика	15
16. Хроника и Бѣлѣжки	15

Абонирайте се и разпространявайте едничкото по рода си списание „Християнски Свѣтъ.“